

Ишчи тобешиу

Сёз Къабарты-Малкъарга социал-экономика болумун юсюнден баргъанды

Росейни Президенти Владимир Путин Кремльде Къабарты-Малкъарны Башчысы Казбек Кокков бла ишчи тобешиу бардыргъанды. Анда сёз республикабызда социал-экономика болумун юсюнден баргъанды, саулуькъ сакълауьга бла демографияьга энчи эс бурунгъанды.

В.Путин: Казбек Валерьевич, саулуькъ сакълау бла тозонлей байламлы болгъан ишчинин бир къауумунда ити жанына торлеиние болгъанларны билеме, биогенно тобешиубоизно ма аны юсюнден башларьга соеие.

К.Кокков: Владимир Владимирович, бек алгъа ишчинин юсюнден билдирге он бертегиз ючюн жорек ырызлыгъа билдире.

Керти окъуна, саулуькъ сакълауда жетишимлерибиз бардыла Ала биринчи медицина болуьшукъ баргени бёлюмюне жанг ыртъуну программасын хайырандан болдуьргъандыла. Жаланда быйыл окъуна сегиз жангы амбулатория хайырланьрга берилгенди, онуна уа тынгылы ремонт этилгенди.

Ол проекте бизге кён жумушларьбада жетишимле болдуьргъа он бергенди. Биринчинде, халкыбызны саны ёсеи. Сабийлени туьганлары бла байламлы керюмдое да аман тойлоудие: минг адамьга 11,2-си жетиде. Арт беш жылда халкыны санында дайым къышулу барды. Адамларьбызны жашуу ёмюрлери 2024 жылда 77,02 жыльга жетгенди. Ол а Росей Федерациядан эсе уллуьду.

Анга керё 2030 жылда аны 81,7 жыльга жетдирге умут этилди. Онкология арууладан өлгенлени саны да азайгъан белгилерге соеие. Мында да ишбиз аман тойлоудие – 118,6. Ол а Росей Федерациядан эсе итти. Саулыь къарарда да – 287.

Къыралы ити жорюмле, жореклери, къан тамырлары аруьгъанларьга бийик теологиялы медицина болуьшукъ берю да ити къуьрангъанды. 2024 жылда аллай болуьшукъ 1935 адамьга тапдыьрылгъанды. Арт юч-тёрт жылда аллай амалла бла баьтългъанларны саны эки керё чакълыгъа ёсгенди, ол а 900 керёге асламды.

Алай бла къан бла байламлы аруьгъанларны араларында өлгенлени санын азайтырга къолбуьшукъ келгенди: 100 минг адамны ичинде өлгенлени саны 335-ге жетгенди.

Биогенноде профинанскагъа улуь эс бургъанларьбын белгилерге соеие. Шёндю диспансеризация эсеиде абданладан 340 мингден аслам адам барды, ол а аллайны 70 процент чакълы бирди.

Саулай алып айтханда, инсанларьбызны 84,5 процент бикде медицина болуьшукъ къалай къуьралгъанына ырыздыла.

къуьралгъанына ырыздыла.

В.Путин: Ол аман тойлоудие. Аны кьой, ёсом игиди, керюмдое ахшыдыла, деп окъуна айтырькъыма. Энди социал-экономика айнуь не халда болгъанына къарайыкъ.

К.Кокков: Саулай алгъанда, битеулю регион продуктуну өлчөми 328 миллиард сомьга жетгенди, баш капиталгъа салынган инвестицияла 79,3 миллиард сом болдыла. Мында ёсом 10 процентни тутды.

Тогуз айны ичинде республикада 1,5 миллион турист болгъанды, ол а быйтырны ол кезюмюнден 5 проценте асламды.

В.Путин: Энди къышда лъжалда укъан кезю да жетди.

К.Кокков: Биз анга къыстау кезю деунюбоз. Ма ол кезюде жаланда Минги тауну тийерсени 470 минг чакълы турист къышкы деп сакълаибиз.

Алайды да, битеу бёлюмде ити жанына торлеиние эсленди. Алай биз адамларьбызны къолайлары ёселе соеибиз, анга энчи эс бурабыз. Биогенноде жети айны ичинде теьенгени иш хакъны алып къарасак, ол 51 600 сомьга жетгенди – ёсом 113 процентди. Адамла къолайлары алган иш хакъны алып къарасак, ёсом 103,5 процентди.

Саулай алгъанда, адамларьбызны фойдалары ёсон баргъанларьбын белгилерге болуьшукъ. 2024 жылны аласак, халкыны фойдасы хар адамьга тергенде 45 443 сом болгъанды. СКФО-да уа ол 40 600 сомду. Алайды да, мында деп керюмдое аман тойлоудие.

Туькизны юсюнден энчи айтырьгъа соеие. Ол анын барды. Быйтыр республиканы 1,8 миллион турист жокълагъанды, ол а быйтыр 116 проценте асламды.

Быйыл да бизге солурьга келгенлени саны ёсон баргъанын керёбиз: тогуз айны ичинде республикада 1,5 миллион турист болгъанды, ол а быйтырны ол кезюмюнден 5 проценте асламды.

В.Путин: Энди къышда лъжалда укъан кезю да жетди.

К.Кокков: Биз анга къыстау кезю деунюбоз. Ма ол кезюде жаланда Минги тауну тийерсени 470 минг чакълы турист къышкы деп сакълаибиз.

Алайды да, битеу бёлюмде ити жанына торлеиние эсленди. Алай биз адамларьбызны къолайлары ёселе соеибиз, анга энчи эс бурабыз. Биогенноде жети айны ичинде теьенгени иш хакъны алып къарасак, ол 51 600 сомьга жетгенди – ёсом 113 процентди. Адамла къолайлары алган иш хакъны алып къарасак, ёсом 103,5 процентди.

Саулай алгъанда, адамларьбызны фойдалары ёсон баргъанларьбын белгилерге болуьшукъ. 2024 жылны аласак, халкыны фойдасы хар адамьга тергенде 45 443 сом болгъанды. СКФО-да уа ол 40 600 сомду. Алайды да, мында деп керюмдое аман тойлоудие.

Битеу ол затпадан хыясат этип, биогенноде экономика айнуьна миллет проекте улуь себеплик этгенлени айтырга болуьшукъ. Ол санда, Владимир Владимирович, сабийли юйорлеге бир заманда да болгъанча этиген улуь тутхучулукъ адамлары къолайлыкъларын игилендириле себеплик этгенди. Ол а сизни башламчылыгъыьгъа бла этиген мадрды. Аны ючюн сабийлери болгъан юйорле Сизге дайымда ырызлыкъларын билдиреди. Алагъа эс тапдырыу жаны бла ишени биз андан ары бардырькъыбиз.

Жарьгъыла бла байламлы болуьну юсюнден да сагъынмай болмаймы. Биз 2018 жылдан бир аллайлары санын эки кереден асламьга азайтханыбыз: 24,9 процентден 11,7 процентге дерди. 2025 жылда да къолайлыгъаны саны 10 процентден озмас деп сакълаибиз.

Анга керё уа, ишисилени саны да азайгъанды. Биогенноде экономикада 420 минг чакълы бир адам урунды. Ишисилени саны

быйтырдан бери эки керё чакълы бирге азайгъанды, биогенноде аллай эки мингге жетгенди. Ол а республикада битеу урунганлары 0,5 процентиди.

В.Путин: Ише жарууланлы юсеринден айтасьз да?

К.Кокков: Хау. Биогенноде ол жаны бла болуьбуз аман тойлоудие.

Бюджетни да сагъынмай болмаймы. Аны фойдалары 2024 жылда 70,6 миллиард сомьга жеген эдиле. Бек башы – мында биз кесибизден тоьген фойдалагъа ити кесек къошуьлгъанын керёбиз: быйтыр жаланда регион бюджетге 21,1 миллиард сом тоьгенди. Муниципалитетлени бюджетлери ары кирмедиле. Алай бла ёсом 118 процент болгъанды.

Ол болум быйыл да сакълангъанын белгилерге соеие. Биз жаланда кесид фойдаларьбыздан 2,8 миллиард сом алгъаныбыз, 119 процентге кён. Ол а бизге социал жумушлары биогенно тынгылы тамаларьга, регион законодательство салгъан борчаны топуьруьга энч береди.

В.Путин: Энди къышда лъжалда укъан кезю да жетди.

К.Кокков: Биз анга къыстау кезю деунюбоз. Ма ол кезюде жаланда Минги тауну тийерсени 470 минг чакълы турист къышкы деп сакълаибиз.

Анган сора да, жылны ичинде энчи аскер операциягъа къатышханагъа болуьшукъгъа къоратылгъан эки миллиард сом да Сизни онугуьгъа болуьбуздан керюмдое керюмдое. Алай бла 2028 жылны 1 январьна къырал борбуьшукъ 5,6 миллиард сом чакълы бир къолайды.

Быйылда бек башы – биз коммерциялы банкочеге кирмегенли бек жыл болды. Ол да бюджет ахчабызны аьргъа болуьшукъ. Анга керё уа кеси фойдаларьбыз ёсе барырыла деп ышанабыз. Ол жаны бла мадрды да этебиз.

В.Путин: Итиди.

Тобешиуно ахырында Владимир Путин бла Казбек Кокков республиканы айнуьу бла байламлы башха соьруланлы да сюенгенди.

ЮСОПЛАНЫ Галина хазырлагъанды

Жангы къуьлуькъда Хочу улу Арктика регионуну айнытуь эм Шимал тенгиз жол бла жорюрок кемелеге контрольно бардырькъыды, халкъла аралы байламлыкълыны тохташдырыу бла да корюрирдикди.

Дагъыда озгъан шыйкъыда белгилли жырчыбыз Жаникаланы Суфиянны жашы Эларгъа КъЧР-ни Башчысыны буйругъу бла «Къарачай-Черкес Республиканы сыйлы артисти» деген ат берилгенди.

Онуьгилеинде, Жаника улу къарачай-малкъар халкыны маданият искусствосуну айнытуьгъа улуь къошуьчулукъ этгенден бирди. Ол айтхан жырла миллионлени кёлюн кёторедиле. Ата журтуьгъа ёхтемлик туьдурдыла. Анга былай сыйлы ат атылгъаны уа аны чыгъармачылыгъына эки республикада да бийик багъа берилгенине шагъатлыкъ этеди.

ХОЛАПЛАНЫ Марзият, ТАПАХАНАЛАНЫ Аминат.

Къууанчлы хабарла

Алайды да, Аналаны Хусейни жашы Эларгъа РФ-ни Президенти Владимир Путинни Указы бла «Росей Федерацияны сыйлы врач» деген ат атылгъанды.

Ану улу Къабарты-Малкъар Республиканы да сыйлы врачды, медицина илмуны доктору, профессорду, Москвада Миллет тинтиуленни Н.И.Пирогов аты университетни преподавателиди, РФ-ни Саулуькъ сакълау министрствосуну Пульмонология жаны бла илму-илзем институтуну тамата илму къуьлуькчусу, хирургча операцияла бардырыуу да къомайгъанды.

Медицинада кён жылланы бет жарыкълы ишлеп, атын ити бла айтдыргъаны ючюн таулу жаш РФ-ни Саулуькъ сакълау министрствосуну, Н.И.Пирогов аты университетини сыйлы грамоталары бла кён керё сауьгъалангъанды.

Аналаны Элард Росейни бек ити врачларына берилген «Признание» сауьгъагъа да тийишли болгъанды. Анга ол даража Росей

Жетишимлерине — бийик багъа

Бу кюнде халкыбызны хунерли жашлары бизни жетишимлери бла къууандыргъандыла. Ала тутхан ызларында айырмалы болгъанлары бийик даражада белгиленигенди, жууаплы къуьлуькъыгъа да салынгъандыла.

Аналаны Элард. асыйда ёлкенлени биринчи керё бир адамдан башхасына кёчюрюп салгъаны ючюн берилгенди. Жерлешибизни сыйлы сауьгъа

Хочуланы Азамат. асы бла къызыу алгъышлайды, ёхтемленгенгенибизни билдиребай!

Жаникаланы Элард. бла Арктиканы айнытуь жаны бла департаментни директоруну къуьлуьгъана салынгъанды. Ары вери ол бу учреждениены таматасыны орунбасары болуп тургъанды.

Борандан, къардан да къоркъмагъан атлыла
2 бет

«Жамауатны бла элли оноучуларыны араларында ышанычулукъ барды»
3 бет

Оюну магъанасы — юйор болумланы чойреликлерди
4 бет

Жаш болгъанлыкъгъа, башы
4 бет

Хурметли жамауат!
Телефонугъуз бла бу QR-кодну хайырлана, 2026 жылны 6 айына «Заман» газетге жазылыгъа он барды. Алайды да, жазылыгъызы, жангы жылда газет бла бирге болуьгъуз!

Къабарты-Малкъар Республиканы Адабият эм искусство жаны бла къырал сауьгалары берюну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **УКАЗЫ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына Къабарты-Малкъар Республиканы Адабият эм искусство жаны бла къырал сауьгалары берюну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **УКАЗЫ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына Къабарты-Малкъар Республиканы Адабият эм искусство жаны бла къырал сауьгалары берюну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **УКАЗЫ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына Къабарты-Малкъар Республиканы Адабият эм искусство жаны бла къырал сауьгалары берюну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **УКАЗЫ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына Къабарты-Малкъар Республиканы Адабият эм искусство жаны бла къырал сауьгалары берюну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **УКАЗЫ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына Къабарты-Малкъар Республиканы Адабият эм искусство жаны бла къырал сауьгалары берюну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **УКАЗЫ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына Къабарты-Малкъар Республиканы Адабият эм искусство жаны бла къырал сауьгалары берюну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **УКАЗЫ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына Къабарты-Малкъар Республиканы Адабият эм искусство жаны бла къырал сауьгалары берюну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **УКАЗЫ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына Къабарты-Малкъар Республиканы Адабият эм искусство жаны бла къырал сауьгалары берюну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **УКАЗЫ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына Къабарты-Малкъар Республиканы Адабият эм искусство жаны бла къырал сауьгалары берюну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **УКАЗЫ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына Къабарты-Малкъар Республиканы Адабият эм искусство жаны бла къырал сауьгалары берюну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **УКАЗЫ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына Къабарты-Малкъар Республиканы Адабият эм искусство жаны бла къырал сауьгалары берюну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **УКАЗЫ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына Къабарты-Малкъар Республиканы Адабият эм искусство жаны бла къырал сауьгалары берюну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **УКАЗЫ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына Къабарты-Малкъар Республиканы Адабият эм искусство жаны бла къырал сауьгалары берюну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **УКАЗЫ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына Къабарты-Малкъар Республиканы Адабият эм искусство жаны бла къырал сауьгалары берюну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **УКАЗЫ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына Къабарты-Малкъар Республиканы Адабият эм искусство жаны бла къырал сауьгалары берюну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **УКАЗЫ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына Къабарты-Малкъар Республиканы Адабият эм искусство жаны бла къырал сауьгалары берюну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **УКАЗЫ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына Къабарты-Малкъар Республиканы Адабият эм искусство жаны бла къырал сауьгалары берюну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **УКАЗЫ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына Къабарты-Малкъар Республиканы Адабият эм искусство жаны бла къырал сауьгалары берюну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **УКАЗЫ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына Къабарты-Малкъар Республиканы Адабият эм искусство жаны бла къырал сауьгалары берюну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **УКАЗЫ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына Къабарты-Малкъар Республиканы Адабият эм искусство жаны бла къырал сауьгалары берюну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **УКАЗЫ**

